

Ankara'daki Sağlık Sektörü Çalışanlarının Kurumsal Sosyal Sorumluluk (KSS) Algıları: Kamu-Özel Sektör Örneği

Corporate Social Responsibility (CSR) Perceptions of Healthcare Employees in Ankara: Public-Private Sector Example

Seyhan ÇİL KOÇYİĞİT *
Betül ATMACA *

ÖZ

Bu çalışmanın amacı; sağlık sektörü hastane çalışanlarının kurumsal sosyal sorumluluk algılarının alt boyutlar itibariyle belirlenmesidir. Bu amaçla Ankara'da bir kamu sektöründe, bir de özel sektörde faaliyette bulunan hastanenin sağlık çalışanları kapsam dahiline alınmıştır. Ayrıca sağlık sektörü hastane çalışanlarının kurumsal sosyal sorumluluk algılarının; cinsiyet, medeni durum, kurum türü, eğitim düzeyi, meslek, çalışma süresi ve maaş açısından anlamlı farklılık gösterip göstermediğinin ortaya konulması da çalışmanın diğer amacıdır. Çalışma sonucunda kamu ve özel sektörde çalışanların kurumsal sosyal sorumluluk algıları orta düzeyde bulunmuş olup, alt boyutlar itibariyle de ekonomik sorumluluk algısı ve gönüllü sorumluluk algısı orta, yasal sorumluluk algısı ve ahlaki sorumluluk algısı yüksek düzeyde tespit edilmiştir. Değişkenler açısından ise genel olarak kurumsal sosyal sorumluluk algısında kurum türü ve medeni durum hariç olmak üzere farklılıklar görülmüştür. Kurum türünde genel olarak sosyal sorumluluk algısı değişmezken alt boyutlardan gönüllü sorumluluk algısının özel sektörde çalışanlar açısından daha yüksek olduğu görülmüştür. Medeni durum değişkeninde; ekonomik sorumluluk ile gönüllü sorumluluk algısının anlamlı düzeyde farklılaştığı, bekarların sorumluluk algısının evlilerden daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

ANAHTAR KELİMELELER

Sağlık Sektörü, Kurumsal Sosyal Sorumluluk

ABSTRACT

The purpose of this study is to determine the corporate social responsibility perceptions of healthcare sector hospital employees in terms of sub-dimensions. For this purpose, healthcare employees of a public sector hospital and a private sector hospital in Ankara were included in the scope. In addition, another aim of the study is to reveal whether the corporate social responsibility perceptions of healthcare sector hospital employees show significant differences in terms of gender, marital status, institution type, education level, occupation, length of service, and salary. As a result of the study, the corporate social responsibility perceptions of employees in the public and private sectors were found to be at a moderate level, and in terms of sub-dimensions, the perception of economic responsibility and voluntary responsibility was moderate, while the perception of legal responsibility and ethical responsibility was found to be at a high level. In terms of variables, differences were generally observed in corporate social responsibility perception, except for institution type and marital status. While the perception of social responsibility generally remained unchanged in terms of institution type, it was observed that the perception of voluntary responsibility was higher for employees in the private sector. Regarding marital status, it was determined that the perception of economic responsibility and voluntary responsibility significantly differed, and the responsibility perception of singles was higher than that of married individuals.

KEYWORDS

Health Sector, Corporate Social Responsibility

Makale Geliş Tarihi / Submission Date	Makale Kabul Tarihi / Date of Acceptance
26.01.2024	05.04.2024
Atıf	Çil Koçyiğit, S ve Atmaca, B. (2024). Ankara'daki Sağlık Sektörü Çalışanlarının Kurumsal Sosyal Sorumluluk (KSS) Algıları: Kamu-Özel Sektör Örneği. <i>Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi</i> , 27 (1), 244-257.

* Prof. Dr., Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, seyhan.cil@hbv.edu.tr, ORCID: 0000-0003-1012-3605

* Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, betulatalay14@gmail.com, ORCID: 0000-0001-5370-5176

GİRİŞ

Uluslararası Standartlar Örgütü (ISO) tarafından KSS; “kurumların kişilere ve genel olarak topluma yarar sağlamak için ekonomik, sosyal ve çevresel konulara dengeli şekilde yönelmeleri” olarak tanımlanmıştır (Başer, 2015: 4) .

KSS; “işletmelerin, uzun vadede değer yaratma amacıyla çevresel, ekonomik, sosyal alanlarda tüm paydaşların çıkarlarının gözetilerek sürdürülebilir bir dünyaya gönüllü destekte bulunmasıdır” (Tiltay, Öz ve Tepe, 2021: 352) .

Karna ve diğerleri (2001) tarafından KSS; “işletmenin sürdürülebilir ekonomik gelişmeye olan katkısı, çalışanlar, aileleri ve tüm toplumun yaşam kalitesini arttırmaya olan bağlılığı” olarak tanımlanmaktadır (Kelgökmen İlic, 2010: 305).

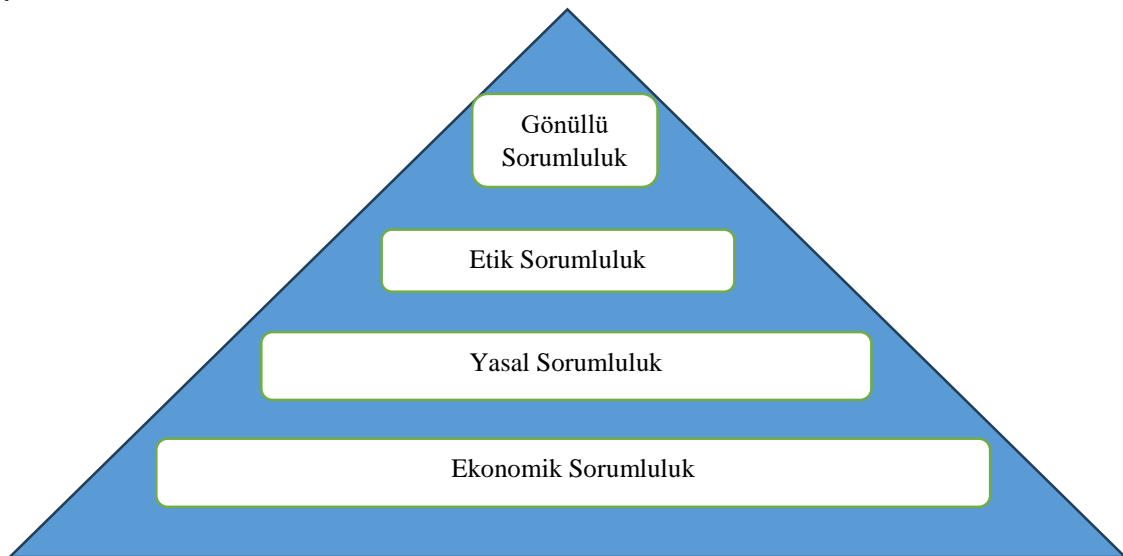
Kurumsal sosyal sorumluluk; kurumun sosyal, çevresel ve finansal başarısına odaklanır. Kurumsal sosyal sorumluluk temelde, kurumların toplumdan aldığını topluma kazandırma anlayışına ve kurumların çalışanlarına ve topluma karşı sorumluluklarını yerine getirme, böylece de itibar yaratma bilincine dayanmaktadır (Sucu, 2022: 128).

Dünya Sürdürülebilir Kalkınma İş Konseyi (The World Business Council for Sustainable Development-WBCSD)’ne göre kurumsal sosyal sorumluluk; hissedarlar ile ilişkilerde sorumlu bir şekilde davranılmasını, topluma karşı etik davranışlar sergilenmesini, iş ahlakına uygun davranılmasını, çalışanların, ailelerinin ve genel olarak toplumun yaşam kalitesini artırırken ekonomik kalkınmaya katkıda bulunulmasını gerektirir (Moir 2001: 18, Aktaran: Başer 2015: 4).

Kurumsal sosyal sorumluluk, işletmelerin paydaşlarına ve halka şeffaf olunmasını sağlayan bir araç olup, işletmelerin kâr elde etme amacının ötesine geçerek toplumsal ve çevresel sorumluluklarını üstlendikleri bir yaklaşımdır. Kurumsal sosyal sorumluluk uygulamalarına dahil olmak, bir işletmenin olağan iş akışlarında topluma ve çevreye zarar vermeyecek şekilde faaliyet göstermek anlamına gelmektedir. Kurumsal sosyal sorumluluğun temelinde toplumsal faydayı sağlamak yer almaktadır.

Günümüzde artan rekabet koşulları artık işletmeleri kar elde etme amacı yanında sosyal sorumluluklarının da farkında olarak, sadece işletme içinde değil işletme dışındaki kişilere karşı da sosyal sorumluluklarını yerine getirmeye zorlamaktadır. KSS işletmelerin yasal zorunlulukları dışında toplum çıkarlarını gözetilen gönüllü faaliyetlerde bulunmalarını gerektirir. KSS faaliyetleri sosyal içerikli faaliyetlerden, çevresel sürdürülebilirliğin sağlanması bağlamında doğayı ve çevreyi koruma faaliyetlerine, eğitim, sağlık, kültürel ve sanatsal projelere kadar uzanan geniş bir alanı kapsar. Kurumları rakiplerinden ayıran ve değerli kılan kurumsal başarının en önemli göstergeleri yalnızca üretilen mal veya hizmetin kalitesi olmayıp, toplumun beklentilerini karşılamaktır. Bu bağlamda KSS işletmeler için artan rekabetle başa çıkmada bir araç olmakta ve olumlu bir marka imajına da katkıda bulunmaktadır.

Kurumsal sosyal sorumluluğun sınıflandırılmasıyla ilgili olarak en çok kabul gören sınıflandırma Carroll (1991) tarafından yapılan sınıflandırmadır. Carroll (1991: 42) tarafından KSS’nin dört ayrı boyutu olduğu ifade edilmiş olup, bunlar bir piramit üzerinden (Kurumsal Sosyal Sorumluluk Piramidi) aşağıdaki gibi tasvir edilmiştir.

(Kurumsal Sosyal Sorumluluk Piramidi)

1- Gönüllü Sorumluluk: Kurumsal sosyal sorumluluğun boyutlarından bir tanesi olan gönüllü sorumluluk diğer bir deyişle “kurumsal hayırseverlik” gönüllülük esasına dayanan isteğe bağlı faaliyetleri içerir. Bu boyutun kapsamına, toplum yararına ücretsiz eğitim programları yapmak, sosyal, kültürel, sanatsal, sportif etkinlikler düzenlemek gibi gönüllülük esasına dayanan uygulamalar girmektedir (Özalp, Tonus ve Sarıkaya, 2008: 74). Gönüllü sorumluluk kelimenin tam anlamıyla bir sorumluluk olmayabilir, ancak bugün bu husus toplumun günlük beklentilerinin bir parçası haline gelmiştir. Gönüllü sorumluluk; zorunlu olmayan, yasaların zorlamadığı ve genel olarak etik anlam dışında iş dünyasından sosyal faaliyetlere katılma beklentisi olarak ifade edilebilir (Carroll, 1991: 41).

2- Etik Sorumluluk: Bu sorumluluk türü etik göstergelerden kaynaklanan sorumluluktur. Çoğu toplumun düşüncesi; kurumsal faaliyetler yürütülürken, yasaların gerekli olduğu ancak yeterli olmadığı yönündedir. Toplum, kanun ve yönetmeliklerin gerektirdiğine ek olarak, işletmelerin etik bir şekilde faaliyet göstermesini ve işlerin etik olarak yürütülmesini beklemektedir. İşletmeler tarafından, etik sorumlulukların üstlenilmesi, yasayla düzenlenmemiş olsa bile yine de beklenen faaliyetlerin, normların, standartların ve uygulamaların benimsenmesi anlamına gelmektedir.

3- Yasal Sorumluluk: Kurumsal sosyal sorumluluğun bu boyutu işletmelerin faaliyetlerini yürütürken yasa ve kurallara uymalarını içermektedir. Toplum işletmelerin her ne kadar birinci amacının kar elde etmek olduğunu kabul etmiş olsa da bu amaç gerçekleştirilirken işletmelerin yasa ve kurallara uymaları beklenmektedir. İşletmeler tarafından bu yasal sorumluluklar yerine getirilirken; devletin ve hukukun beklentilerine uygun şekilde faaliyette bulunulması, yerel yönetimlerin düzenlemelerine uyulması, toplumsal menfaat sahiplerine karşı tüm yasal yükümlülüklerin yerine getirilmesi gibi önemli beklentiler bulunmaktadır (Carroll, 1991: 41).

4- Ekonomik Sorumluluk: Ekonomik sorumluluk, kurumsal sosyal sorumluluğun en önemli sorumluluklarından birisidir. Bunun nedeni, işletmelerin varoluşunun temel koşulunun ve gerekliliğinin topluma hizmet sunan, bunu da yaparken kar elde eden ekonomik birer varlık olmalarından kaynaklanmaktadır. İlk başta ekonomik bir beklentiyi sosyal bir sorumluluk olarak düşünmek alışılmadık gelebilir ama aslında bu böyledir. Bunun nedeni, toplumun ticari işletmelerden kar elde etmelerini ve varlıklarını sürdürebilmelerini beklemeleridir. Ancak bu şekilde işletmeler hissedarların yatırım yapmasını teşvik edebilecek ve faaliyetlerine devam etmek için yeterli kaynağa sahip olabileceklerdir. Böylece de işletmeler toplumun ihtiyaç duyduğu ve arzulanması mal ve hizmetleri üretecek ve satacak duruma gelebileceklerdir. Bunun da işletmeler tarafından tüm paydaşlara fayda sağlayacağı açıktır.

Her sektörde olduğu gibi sağlık sektöründe de oldukça önemli olan kurumsal sosyal sorumluluk kavramının önemi gün geçtikçe daha da artmaktadır. Sağlık sektöründeki işletmeler için son zamanlarda oldukça önemli bir stratejik politika haline gelen KSS işletmelerin rekabet gücüne katkıda bulunarak, stratejik bir avantaj sağlayabilmektedir. UNESCO (2010)’nun sosyal sorumluluk ve sağlık hakkındaki “Uluslararası Biyoetik Kurulu Raporu”nda da bu hususa dikkat çekilerek, kurumsal yönetim, kurumsal strateji gibi konularda hastane yönetimleri için kurumsal sosyal sorumluluk kavramının altın bir standart olduğu, karmaşık yapıdaki organizasyonlardan olan sağlık kuruluşlarının KSS gibi güçlü mekanizmalara ihtiyaç duyabileceği, rekabetçi bir pazarda kurum kültürünün paydaşların taleplerinin karşılanması üzerine yapılandırılması durumunda faaliyetlerin optimize edilebileceği ifade edilmiştir (Koca ve Uğurluoğlu, 2021: 789).

Son zamanlarda KSS kavramının gelişmesine paralel olarak literatürde bu konuda yapılan çalışmaların da arttığı görülmekle beraber, KSS kavramının sağlık sektöründe uygulanmasına yönelik çalışmaların da son derece sınırlı olduğu göze çarpmaktadır. Bu bağlamda bu çalışmada bir özel hastane ile bir kamu hastanesi personelinin KSS’ye yönelik algıları alt boyutlar itibarıyla belirlenerek, bu algıların bazı değişkenler açısından farklılık gösterip göstermediği ortaya konulmuştur. Bu doğrultuda çalışmanın sınırlı olan bu alandaki çalışmalara katkı sağlaması beklenmektedir.

1. LİTERATÜR TARAMASI

Literatürde KSS kavramına ilişkin olarak çalışmalara rastlanılmakla beraber, sağlık sektöründe kurumsal sosyal sorumluluğu içeren birbirinden farklı çalışmaların olduğu ancak bunların da sınırlı sayıda olduğu görülmektedir. Literatür taraması sonucunda KSS kavramına ilişkin olarak rastlanılan çalışmalar aşağıdaki gibi özetlenebilir:

Özarlan (2006) tarafından yapılan çalışmada bir sivil toplum örgütü ile bir işletmede çalışanların sosyal sorumluluk boyutlarından birisi olan etik sorumluluk ve etik değer algılamaları karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. Çalışma sonucunda etik değerler açısından işletme çalışanları ve sivil toplum örgütü çalışanları algılarında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür.

Doğan (2008) tarafından ‘‘Kurumsal Sosyal Sorumluluk Girişimleri’’ başlığı altında yapılan çalışmada ise kurumsal sosyal sorumluluk ile ilgili yapılan girişimler incelenmiş ve bu girişimlerin işletmeler üzerinde oldukça olumlu etkiler oluşturduğu tespit edilmiştir. Bu doğrultuda da yapılan birçok girişimin desteklenmesi gerektiği sonuca varılmıştır.

Melo ve Galan (2011) tarafından yapılan çalışmada ise KSS algısının kurumun marka imajına yönelik etkileri incelenmek istenmiştir ve olumlu etkiler oluşturduğu sonucuna varılmıştır.

Yeşiltaş ve Erdem (2017) tarafından İç Anadolu Bölgesi’nde faaliyet gösteren hastanelerin kurumsal sosyal sorumluluk faaliyetleri web sitelerinden içerik analizi yöntemi araştırılmıştır. Araştırma sonucunda ise hastanelerin %42,8’lik kısmının kurumsal sosyal sorumluluk faaliyetlerinde bulunmadığı, bulunan faaliyetlerin içinde ise en çok sağlık eğitimine yönelik faaliyetlerde bulunduğu görülmüştür. Temel amacı insana fayda sağlamak olan hastanelerin ve personelin bu alanda daha fazla bilince sahip olmaları gerektiği, bu konuyla ilgili daha fazla bilgilendirme yapılması ve teşvik edilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

Kim vd. (2018) tarafından Güney Kore’de yapılan bir çalışmada otel sektörü çalışanlarının KSS algıları ve bu algıların yaşam kalitesi, iş yaşam kalitesi ve iş memnuniyetine etkileri incelenmiştir. Araştırma sonucunda kurumsal sosyal sorumluluk düzeyinin yüksek olmasının iş tatmininde olumlu bir etki yarattığı görülmüştür.

Çiftçiöğlü (2018) tarafından yapılan çalışmada Uludağ Üniversitesi İİBF’de Halkla İlişkiler bölümünde okuyan öğrenciler üzerinde kurumsal sosyal sorumluluk ve kurumsal itibar arasındaki ilişki ölçülmeye çalışılmıştır. Çalışma ile bu iki kavram arasında yüksek bir ilişki olduğu görülmüştür.

Bakan vd. (2018) tarafından yapılan çalışmada kurumsal sosyal sorumluluğun, kurumsal imaj ve iş tatmini arasındaki ilişkisi incelenmeye çalışılmıştır. Bu amaç doğrultusunda, Akdeniz bölgesinde bir belediye çalışanları kapsama dahil edilmiştir. Çalışma sonucunda Kurumsal Sosyal Sorumluluk faaliyetlerinin bu iki kavram arasında oldukça büyük bir etkiye sahip olduğu anlaşılmıştır.

Çil Koçyiğit ve Gök (2019) tarafından yapılan çalışmada; Gazi Üniversitesi İİBF öğrencilerinin KSS algılarının ortaya konulması amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda İşletme ve Sağlık Yönetimi Bölümü öğrencileri araştırmaya dahil edilmiştir. Çalışma ile öğrencilerin büyük bir kısmının KSS kavramını duydukları fakat ayrıntılı bir bilgiye sahip olmadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca öğrencilerin KSS algılarının; yaş, cinsiyet, bölüm, sınıf, öğrenim şekli ve öğrenim dili değişkenleri açısından anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

Erbir (2020) tarafından Yozgat Şehir Hastanesinde yapılan çalışmada: sağlık sektörü çalışanlarının kurumsal sosyal sorumluluk algı düzeyleri araştırılmış ve algı düzeylerinin ortalamasının üzerinde olduğu sonucuna varılmıştır. Ancak sevk ve idare kısımlarında profesyonel kişilerden destek alınarak bu oranın artırılabilmesi tavsiye edilmiştir.

Uzunbacak ve Karagöz (2021) tarafından yapılan çalışmada kurumsal sosyal sorumluluğun farklı boyutları üzerinden, işin anlamı üzerine olan etkisine bakabilmek adına üç farklı şehirde inceleme yapılmıştır. Çalışma sonucunda; işin anlamı üzerinde en çok etik ve sosyal sorumluluk boyutlarının etkisi olduğu tespit edilirken, ticari sorumluluğun ise çok etkisi olmadığı görülmüştür.

2. UYGULAMA

2.1. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı; sağlık sektörü hastane çalışanlarının kurumsal sosyal sorumluluk algılarının alt boyutlar itibarıyla belirlenmesidir. Bu amaçla kamu sektöründe ve özel sektörde faaliyette bulunan hastane sağlık çalışanları kapsam dahiline alınmıştır. Ayrıca sağlık sektörü hastane çalışanlarının bu algılarının; cinsiyet, medeni durum, kurum türü, eğitim düzeyi, meslek, çalışma süresi ve maaş açısından da anlamlı farklılık gösterip göstermediğinin ortaya konulması da çalışmanın diğer amacıdır.

2.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini Ankara’da özel sektör ve kamu sektöründe faaliyette bulunan iki hastanenin sağlık çalışanları (doktor, hemşire ve diğer sağlık çalışanları) oluşturmaktadır. Evreni oluşturan sağlık çalışanlarına ilişkin bilgiler aşağıdaki tabloda verilmiştir.

(Özel ve Kamu Sektörü Hastane Sağlık Çalışanları Evreni)	
Özel Sektör Hastane çalışanı	1.595
Kamu Sektörü Hastane çalışanı	2.202
Toplam	3.797

(Kamu Sektörü Hastane Sağlık Çalışanları Evreni)	
Doktor	763
Hemşire	653
Diğer Sağlık Çalışanı	786
Toplam	2.202
(Özel Sektör Olarak Sağlık Çalışanları Evreni)	
Doktor	265
Hemşire	742
Diğer Sağlık Çalışanı	588
Toplam	1.595

Yamane (2001)'e ait aşağıdaki formül dikkate alınarak bu evren kapsamında %94 güvenirlilik ve 0,50 olayın görülme sıklığı ile gerekli örneklem sayısının 231 olmasının yeterli olduğu tespit edilmiştir. Araştırmada kamu sektöründe 96, özel sektörde ise 150 kişi olmak üzere 246 kişiye ulaşılmıştır.

$$n = \frac{Nz^2 pq}{Nd^2 + z^2 pq}$$

2.3. Araştırmanın Hipotezleri

Yapılan araştırmanın hipotezleri şu şekildedir;

1. Kurumsal sosyal sorumluluk algısı ile cinsiyet arasında anlamlı bir farklılık vardır.
2. Kurumsal sosyal sorumluluk algısı ile medeni durum arasında anlamlı bir farklılık vardır.
3. Kurumsal sosyal sorumluluk algısı ile kurum türü arasında anlamlı bir farklılık vardır.
4. Kurumsal sosyal sorumluluk algısı ile eğitim düzeyi arasında anlamlı bir farklılık vardır.
5. Kurumsal sosyal sorumluluk algısı ile meslek arasında anlamlı bir farklılık vardır.
6. Kurumsal sosyal sorumluluk algısı ile çalışma süresi arasında anlamlı bir farklılık vardır.
7. Kurumsal sosyal sorumluluk algısı ile maaş arasında anlamlı bir farklılık vardır.

2.4. Araştırmanın Yöntemi

2.4.1. Veri Toplama ve Değerlendirme Yöntemi

Araştırma verileri anket yöntemiyle elde edilmiştir. Veriler Covid-19 pandemisi nedeniyle katılımcılara online anket olarak uygulanarak elde edilmiştir.

Araştırma için Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Etik Komisyonu'ndan 30.06.2021 tarihli ve E-11054618-302.08.01-30062 sayılı etik kurul onayı alınmıştır.

Çalışmada Carroll (1991) tarafından geliştirilen, Özarslan (2006) tarafından Türkçeye çevrilen ve Erbir (2020) tarafından da Yozgat Şehir Hastanesinde sağlık sektörü çalışanlarının kurumsal sosyal sorumluluk algı düzeylerinin ölçüldüğü "Kurumsal Sosyal Sorumluluk Ölçeği" kullanılmıştır. Beşli likert tipindeki bu ölçeğe ilişkin olarak Mustafa Erbir'in çalışmasında (2020) Cronbach's Alfa katsayısı 0,74 bulunmuştur. Bu çalışmada, anket uygulanarak toplanan verilerin normal dağılım gösterip göstermediğinin tespiti için kolmogorov-smirnov ve shapiro-wilk anlamlılık değerine bakılmıştır. Ölçeğe ilişkin olarak yapılmış olan güvenilirlik analizi sonucunda ise Cronbach's Alpha katsayısı 0,91 olarak bulunmuştur. Bu değer 0,80 ile 1,00 aralığında olmasından dolayı bu ölçeğin yüksek derecede güvenilir olduğu söylenebilir (Kalaycı, 2005).

Erbir (2020) tarafından KSS ölçeğine ilişkin olarak yapılan "KMO ve Barlett" geçerlilik testinin sonucunda değer 0,924 olarak bulunmuş olup, ardından faktör analizi yapılmıştır. Erbir tarafından yapılan faktör analizi sonucunda da soruların orijinal ölçekteki gibi 4 boyut altında toplandığı görülmüştür. Bu boyutlar ve açıkladıkları varyanslar aşağıdaki gibidir (Erbir, 2020: 6):

<u>Boyut</u>	<u>Açıklanan Varyans</u>
Yasal Sorumluluk	9,276
Ekonomik Sorumluluk	39,081
Ahlaki Sorumluluk	5,455
Gönüllü Sorumluluk	4,771

2.4.2. Verilerin Analizinde Kullanılan Yöntemler

Çalışmada katılımcıların demografik özelliklerinin ortaya konulması için frekans dağılımlarına, ölçek ve alt boyutlarına ait tanımlayıcı istatistiklerin ortaya konulmasında ise betimsel istatistiklere yer verilmiştir. Betimsel istatistikler sonucu elde edilen ortalama değerlerin yorumlanmasında aşağıdaki sınıflama esas alınmıştır (Ajiwibawani ve diğ. 2017, 445):

- 1,00-1,80 Çok düşük
 1,81-2,60 Düşük
 2,61-3,40 Orta
 3,41-4,20 Yüksek
 4,21-5,00 Çok yüksek

Çalışmada, anket uygulaması sonucu elde edilen verilerin normal dağılıma uygunluğunu tespit etmek için kolmogorov-smirnov ve shapiro-wilk anlamlılık değerine bakılmıştır. Söz konusu p anlamlılık düzeyinin 0,05'ten küçük olmasından dolayı verilerin normal dağılıma uymadığı görülmüş olup, çalışmada kurumsal sosyal sorumluluk algısının karşılaştırma sonuçlarının elde edilmesinde ikili değişkenlerde Mann-Whitney U testi; ikiden fazla değişkenlerde Kruskal-Wallis H testi kullanılmıştır. İkili ve ikiden fazla değişkenlerin karşılaştırmasında anlamlılık düzeyi 0,05 olarak baz alınmıştır. Kruskal-Wallis H testi sonucu ortaya çıkan anlamlı farklılıkların kaynağının tespiti noktasında LSD testine başvurulmuştur.

2.5. Normal Dağılım İstatistikleri

Araştırmada anket uygulanarak elde edilen verilerin normal dağılıma uygunluğuna yönelik sonuçlar aşağıdaki tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 4. Normallik Testi Sonuçları

	Kolmogorov-Smirnov	Shapiro-Wilk
Kurumsal Sosyal Sorumluluk	,016	,030
Yasal Sorumluluk	,000	,000
Ekonomik Sorumluluk	,000	,000
Ahlaki Sorumluluk	,000	,000
Gönüllü Sorumluluk	,000	,000

Yukarıdaki tabloda, verilerin normal dağılıma uygunluğuna yönelik sonuçlar yer almaktadır. Anlamlılık düzeyinin 0,05'ten küçük olarak bulunmuş olmasından dolayı, verilerin normal dağılım göstermediği sonucuna varılmış olup, parametrik olmayan test yöntemleri kullanılmıştır.

3. ARAŞTIRMANIN BULGULARI

3.1. Katılımcılara Ait Tanımlayıcı Bulgular

Araştırmaya katılanlara yönelik elde edilen sonuçlar aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 5. Katılımcılara Ait Demografik Özellikler

Cinsiyet	N	%
Erkek	127	51,6
Kadın	119	48,4
Medeni durum	N	%
Evli	118	48,0
Bekar	128	52,0
Eğitim Durumu	N	%
Lise	16	6,5
Önlisans	25	10,2
Lisans	148	60,2
Yüksek Lisans	57	23,2
Kurum Türü	N	%
Özel	150	61,0
Kamu	96	39,0
Meslek	N	%
Diğer	56	22,8
Doktor	67	27,2
Hemşire	17	6,9
Yardımcı Sağlık Çalışanı	106	43,1

Çalışma Süresi	N	%
1 yıldan az	40	16,3
1-4 yıl	57	23,2
5-8 yıl	30	12,2
9 yıl ve üzeri	119	48,4
Maaş	N	%
3.000-3.500 TL	40	16,3
3.501-5.000 TL	61	24,8
5.001-7.500 TL	85	34,6
7.501 TL ve üzeri	60	24,4
Yöneticilik Yapma Durumu	N	%
Yöneticilik yapan	36	14,6
Yöneticilik yapmayan	210	85,4
Toplam	246	100,0

Araştırmaya katılanları tanımlayıcı özelliklere bakıldığında, %51,6'sının erkek, %48,4'ünün kadın olduğu; %48'inin evli, %52'sinin bekar olduğu görülmektedir. Katılımcıların %6,5'inin lise mezunu, %10,2'sinin önlisans mezunu, %60,2'sinin lisans mezunu ve %23,2'sinin ise yüksek lisans mezunu olduğu görülmektedir. Katılımcıların çalıştıkları kurumun türlerine bakıldığında ise %61'inin özel sektörde, %39'unun kamu sektöründe çalıştığı görülmektedir. Katılımcıların %43,1'inin yardımcı sağlık çalışanı, %6,9'unun hemşire, %27,2'sinin doktor ve %22,8'inin diğer sağlık çalışanı olduğu görülmektedir. Katılımcıların %16,3'ünün 1 yıldan az, %23,2'sinin 1-4 yıl, %12,2'sinin 5-8 yıl ve %48,4'ünün 9 yıl ve üzeri bir süredir kurumda çalıştığı görülmektedir. Katılımcıların %16,3'ünün 3.000-3.500 TL, %24,8'inin 3.501-5.000 TL, %34,6'sının 5.001-7.500 TL ve %24,4'ünün 7.501 TL ve üzerinde maaş aldıkları görülmektedir. Son olarak, katılımcıların büyük çoğunluğunun yöneticilik yapmadığı (%85,4'ü) görülmektedir.

3.2. Betimsel İstatistikler

Araştırmada kullanılan kurumsal sosyal sorumluluk ölçeği ve bu ölçeğin alt boyutlarına ait ortalama ve standart sapma değerlerini yansıtan betimsel istatistikler aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 6. Ölçek ve Alt Boyutlarına Yönelik Tanımlayıcı İstatistikler

	Ort.	SS
Kurumsal Sosyal Sorumluluk	3,36	,672
Yasal Sorumluluk	3,81	,831
Ekonomik Sorumluluk	2,71	,843
Ahlaki Sorumluluk	3,51	,722
Gönüllü Sorumluluk	3,36	,907

Yukarıdaki tablodan görüleceği üzere, kamu ve özel sektörde çalışanların kurumsal sosyal sorumluluk algısına ilişkin ortalama değer 3,36'dır. Bu değer, katılımcıların kurumsal sosyal sorumluluk algısının orta düzeyde olduğunu göstermektedir. Bunun yanında yasal sorumluluk algısına ait ortalama değer 3,81 olduğu görülmektedir. Buna göre, katılımcıların yasal sorumluluk algısının yüksek olduğu ifade edilebilir. Tabloda ayrıca, ekonomik sorumluluk algısının ortalama 2,71 (orta düzeyde) olduğu görülmektedir. Ahlaki sorumluluk algısına ilişkin ortalama değer ise 3,51 olduğu görülmektedir. Bu değer, katılımcıların ahlaki sorumluluk algısının yüksek olduğunu göstermektedir. Son olarak katılımcıların gönüllü sorumluluk algısının orta düzeyde (3,36) olduğu görülmektedir.

3.3. Hipotez Testi Sonuçları

Araştırma kapsamında 7 adet hipotez geliştirilmiştir. Yapılan testler sonuçları ise aşağıda ki gibidir:

Cinsiyete Göre Kurumsal Sosyal Sorumluluk Algısının Karşılaştırma Sonuçları

Çalışmanın bu kısmında, ankete katılanların cinsiyetleri bağlamında, kurumsal sosyal sorumluluk algısının karşılaştırma sonuçları yer almaktadır. Elde edilen sonuçlar aşağıdaki gibidir:

Tablo 7. Cinsiyete Göre Mann-Whitney U Testi Sonuçları

	Cinsiyet	N	Sıralı Ortalama	Sralar Toplamı	Mann-Whitney U	p
Kurumsal Sosyal Sorumluluk	Erkek	127	138,91	17641,00	5600,000	,00
	Kadın	119	107,06	12740,00		
	Toplam	246				
Yasal Sorumluluk	Erkek	127	138,76	17623,00	5618,000	,00
	Kadın	119	107,21	12758,00		
	Toplam	246				
Ekonomik Sorumluluk	Erkek	127	142,86	18143,00	5098,000	,00
	Kadın	119	102,84	12238,00		
	Toplam	246				
Ahlaki Sorumluluk	Erkek	127	134,42	17071,50	6169,500	,01
	Kadın	119	111,84	13309,50		
	Toplam	246				
Gönüllü Sorumluluk	Erkek	127	121,26	15400,50	7272,500	,61
	Kadın	119	125,89	14980,50		
	Toplam	246				

Cinsiyete göre yapılan analiz sonucunda, kurumsal sosyal sorumluluk algısı (MWU=5600,000, $p<,05$), yasal sorumluluk (MWU=5618,000, $p<,05$), ekonomik sorumluluk (MWU=5098,000, $p<,05$) ve ahlaki sorumluluk (MWU=6169,500, $p<,05$) algısının anlamlı düzeyde farklılaştığı tespit edilmiş iken, gönüllü sorumluluk algısının anlamlı düzeyde farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Farklılığın görüldüğü tüm alanlarda erkeklerin sorumluluk algısının kadınlardan daha yüksek olduğu görülmüştür.

Medeni Duruma Göre Kurumsal Sosyal Sorumluluk Algısının Karşılaştırma Sonuçları

Çalışmanın bu kısmında, ankete katılanların medeni durumları bağlamında, kurumsal sosyal sorumluluk algısının karşılaştırma sonuçları yer almaktadır. Elde edilen sonuçlar aşağıdaki gibidir:

Tablo 8. Medeni Duruma Göre Mann-Whitney U Testi Sonuçları

	Medeni Durum	N	Sıralı Ortalama	Sralar Toplamı	Mann-Whitney U	p
Kurumsal Sosyal Sorumluluk	Evli	118	117,82	13902,50	6881,500	,23
	Bekar	128	128,74	16478,50		
	Toplam	246				
Yasal Sorumluluk	Evli	118	120,57	14227,00	7206,000	,53
	Bekar	128	126,20	16154,00		
	Toplam	246				
Ekonomik Sorumluluk	Evli	118	110,91	13087,00	6066,000	,01
	Bekar	128	135,11	17294,00		
	Toplam	246				
Ahlaki Sorumluluk	Evli	118	130,58	15409,00	6716,000	,13
	Bekar	128	116,97	14972,00		
	Toplam	246				
Gönüllü Sorumluluk	Evli	118	113,39	13380,00	6359,000	,03
	Bekar	128	132,82	17001,00		
	Toplam	246				

Medeni duruma göre yapılan analiz sonucunda, kurumsal sosyal sorumluluk algısı (MWU=6881,500, $p>,05$), yasal sorumluluk (MWU=57206,000, $p>,05$), ahlaki sorumluluk (MWU=6716,000, $p>,05$) algısının anlamlı düzeyde farklılaşmadığı buna karşın ekonomik sorumluluk (MWU=6066,000, $p<,05$) ile gönüllü sorumluluk (MWU=6359,000, $p<,05$) algısının anlamlı düzeyde farklılaştığı tespit edilmiştir. Farklılığın görüldüğü alanlarda bekarların sorumluluk algısının evlilerden daha yüksek olduğu görülmüştür.

Kurum Türüne Göre Kurumsal Sosyal Sorumluluk Algısının Karşılaştırma Sonuçları

Çalışmanın bu kısmında, ankete katılanların çalıştıkları kurumları bağlamında, kurumsal sosyal sorumluluk algısının karşılaştırma sonuçları yer almaktadır. Elde edilen sonuçlar aşağıdaki gibidir:

Tablo 9. Kurum Türüne Göre Mann-Whitney U Testi Sonuçları

	Kurum Türü	N	Sıralı Ortalama	Sralar Toplamı	Mann-Whitney U	p
Kurumsal Sosyal Sorumluluk	Özel	150	126,90	19035,50	6689,500	,35
	Kamu	96	118,18	11345,50		
	Toplam	246				
Yasal Sorumluluk	Özel	150	124,18	18627,00	7098,000	,85
	Kamu	96	122,44	11754,00		
	Toplam	246				
Ekonomik Sorumluluk	Özel	150	127,20	19080,00	6645,000	,31
	Kamu	96	117,72	11301,00		
	Toplam	246				
Ahlaki Sorumluluk	Özel	150	123,41	18512,00	7187,000	,98
	Kamu	96	123,64	11869,00		
	Toplam	246				
Gönüllü Sorumluluk	Özel	150	131,41	19712,00	6013,000	,03
	Kamu	96	111,14	10669,00		
	Toplam	246				

Kurum türüne göre yapılan analiz sonucunda, kurumsal sosyal sorumluluk algısı (MWU=6689,5000, $p>,05$), yasal sorumluluk (MWU=7098,000, $p>,05$), ekonomik sorumluluk (MWU=6645,000, $p>,05$) ve ahlaki sorumluluk (MWU=7187,000, $p>,05$) algısının anlamlı düzeyde farklılaşmadığı buna karşın gönüllü sorumluluk (MWU=6013,000, $p<,05$) algısının anlamlı düzeyde farklılaştığı tespit edilmiştir. Özel sektörde çalışanların gönüllü sorumluluk algısının kamuda çalışanlardan daha yüksek olduğu görülmüştür.

Eğitim Düzeyine Göre Kurumsal Sosyal Sorumluluk Algısının Karşılaştırma Sonuçları

Çalışmanın bu kısmında, ankete katılanların eğitim düzeyleri bağlamında, kurumsal sosyal sorumluluk algısının karşılaştırma sonuçları yer almaktadır. Elde edilen sonuçlar aşağıdaki gibidir:

Tablo 10. Eğitim Düzeyine Göre Kruskal-Wallis H Testi Sonuçları

	Eğitim Durumu	N	Sıralı Ortalama	Kruskal-Wallis H	p	Fark Testi
Kurumsal Sosyal Sorumluluk	Lise-Önlisans	41	167,73	39,680	,00	Lisans mezunu olanlar ile Lise-önlisans ve yüksek lisans mezunu olanlar arasında
	Lisans	148	100,65			
	Yüksek Lisans	57	151,01			
	Toplam	246				
Yasal Sorumluluk	Lise-Önlisans	41	159,35	27,713	,00	Lisans mezunu olanlar ile Lise-önlisans ve yüksek lisans mezunu olanlar arasında
	Lisans	148	104,43			
	Yüksek Lisans	57	147,23			
	Toplam	246				
Ekonomik Sorumluluk	Lise-Önlisans	41	157,67	23,303	,00	Lisans mezunu olanlar ile Lise-önlisans ve yüksek lisans mezunu olanlar arasında
	Lisans	148	106,09			
	Yüksek Lisans	57	144,13			
	Toplam	246				
Ahlaki Sorumluluk	Lise-Önlisans	41	167,15	42,185	,00	Lisans mezunu olanlar ile Lise-önlisans ve yüksek lisans mezunu olanlar arasında
	Lisans	148	99,85			
	Yüksek Lisans	57	153,52			
	Toplam	246				

Gönüllü Sorumluluk	Lise-Önlisans	41	165,74	26,479	,00	Lisans mezunu olanlar ile Lise-önlisans ve yüksek lisans mezunu olanlar arasında
	Lisans	148	105,99			
	Yüksek Lisans	57	138,58			
	Toplam	246				

Eğitim düzeyine göre yapılan analiz sonucunda, kurumsal sosyal sorumluluk algısı (KWH=39,680, $p<,05$), yasal sorumluluk (KWH=27,713, $p<,05$), ekonomik sorumluluk (KWH=23,303, $p<,05$), ahlaki sorumluluk (KWH=42,185, $p<,05$) ve gönüllü sorumluluk (KWH=26,479, $p<,05$) algısının anlamlı düzeyde farklılaştığı tespit edilmiştir. Farklılığın görüldüğü tüm alanlarda lise-önlisans mezunu olanların sorumluluk algısının diğer eğitim düzeyine sahip olanlara göre yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu kısımda, ortaya çıkan farklılığın hangi gruplar arasında olduğunun tespitine yönelik yapılan çoklu karşılaştırma test sonuçlarına bakıldığında, lisans mezunu olanlar ile lise-önlisans mezunu ve yüksek lisans mezunu olanlar arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir.

Mesleğe Göre Kurumsal Sosyal Sorumluluk Algısının Karşılaştırma Sonuçları

Çalışmanın bu kısmında, ankete katılanların meslekleri bağlamında, kurumsal sosyal sorumluluk algısının karşılaştırma sonuçları yer almaktadır. Elde edilen sonuçlar aşağıdaki gibidir:

Tablo 11. Mesleğe Göre Kruskal-Wallis H Testi Sonuçları

	Meslek	N	Sıralı Ortalama	Kruskal-Wallis H	p	Fark Testi
Kurumsal Sosyal Sorumluluk	Diğer	56	99,93	8,817	,01	Yardımcı sağlık çalışanları ile diğer çalışanlar arasında
	Doktor-Hemşire	84	125,11			
	Yardımcı sağlık çalışanı	106	134,68			
	Toplam	246				
Yasal Sorumluluk	Diğer	56	116,10	5,499	,06	
	Doktor-Hemşire	84	113,18			
	Yardımcı sağlık çalışanı	106	135,59			
	Toplam	246				
Ekonomik Sorumluluk	Diğer	56	94,36	14,991	,00	Yardımcı sağlık çalışanları ile diğer çalışanlar arasında
	Doktor-Hemşire	84	122,55			
	Yardımcı sağlık çalışanı	106	139,65			
	Toplam	246				
Ahlaki Sorumluluk	Diğer	56	106,52	4,243	,12	
	Doktor-Hemşire	84	126,80			
	Yardımcı sağlık çalışanı	106	129,86			
	Toplam	246				
Gönüllü Sorumluluk	Diğer	56	98,00	10,878	,00	Yardımcı sağlık çalışanları ile diğer çalışanlar arasında
	Doktor-Hemşire	84	137,77			
	Yardımcı sağlık çalışanı	106	125,66			
	Toplam	246				

Meslek değişkenine göre yapılan analiz sonucunda, kurumsal sosyal sorumluluk algısı (KWH=8,817, $p<,05$), ekonomik sorumluluk (KWH=14,991, $p<,05$) ve gönüllü sorumluluk algısının (KWH=10,878, $p<,05$) anlamlı düzeyde farklılaştığı buna karşın yasal sorumluluk (KWH=5,499, $p>,05$) ve ahlaki sorumluluk (KWH=4,243, $p>,05$) algısının anlamlı düzeyde farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Farklılığın görüldüğü kurumsal sosyal sorumluluk algısı ve ekonomik sorumluluk alanlarında yardımcı sağlık çalışanlarının; gönüllü sorumluluk algısı alanında ise doktor-hemşire olanların sorumluluk algısının diğer meslekte yer alanlardan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Farklılığın görüldüğü alanlarda, farklılığın hangi gruplar

arasında olduğunun tespit edilmesine yönelik yapılan çoklu karşılaştırma test sonuçlarına bakıldığında, yardımcı sağlık çalışanı ile diğer sağlık çalışanları arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir.

Çalışma Süresine Göre Kurumsal Sosyal Sorumluluk Algısının Karşılaştırma Sonuçları

Çalışmanın bu kısmında, çalışma süresi bağlamında, kurumsal sosyal sorumluluk algısının karşılaştırma sonuçları yer almaktadır. Elde edilen sonuçlar aşağıdaki gibidir:

Tablo 12. Çalışma Süresine Göre Kruskal-Wallis H Testi Sonuçları

	Çalışma Süresi	N	Sıralı Ortalama	Kruskal-Wallis H	p	Fark Testi
Kurumsal Sosyal Sorumluluk	1 yıldan az	40	83,28	19,791	,00	1 yıldan az ile 1-4, 5-8 ve 9 yıl ve üzeri
	1-4 yıl	57	129,35			
	5-8 yıl	30	156,52			
	9 yıl ve üzeri	119	125,89			
	Toplam	246				
Yasal Sorumluluk	1 yıldan az	40	77,16	22,857	,00	1 yıldan az ile 1-4, 5-8 ve 9 yıl ve üzeri
	1-4 yıl	57	129,72			
	5-8 yıl	30	150,80			
	9 yıl ve üzeri	119	129,21			
	Toplam	246				
Ekonomik Sorumluluk	1 yıldan az	40	96,18	9,617	,00	1 yıldan az ile 1-4, 5-8 ve 9 yıl ve üzeri
	1-4 yıl	57	117,38			
	5-8 yıl	30	141,05			
	9 yıl ve üzeri	119	131,19			
	Toplam	246				
Ahlaki Sorumluluk	1 yıldan az	40	76,28	22,036	,00	1 yıldan az ile 1-4, 5-8 ve 9 yıl ve üzeri
	1-4 yıl	57	136,76			
	5-8 yıl	30	140,08			
	9 yıl ve üzeri	119	128,84			
	Toplam	246				
Gönüllü Sorumluluk	1 yıldan az	40	112,01	21,608	,00	1 yıldan az olanlar ile 5-8 yıl olanlar; 9 yıl ve üzeri süredir çalışanlar ile 1-4 yıl ve 5-8 yıl arası çalışanlar
	1-4 yıl	57	134,83			
	5-8 yıl	30	172,40			
	9 yıl ve üzeri	119	109,61			
	Toplam	246				

Çalışma süresi değişkenine göre yapılan analiz sonucunda, kurumsal sosyal sorumluluk algısı (KWH=19,791, $p<,05$), yasal sorumluluk (KWH=22,857, $p<,05$), ekonomik sorumluluk (KWH=9,617, $p<,05$), ahlaki sorumluluk (KWH=22,036, $p<,05$) ve gönüllü sorumluluk algısının (KWH=21,608, $p<,05$) algısının anlamlı düzeyde farklılaştığı tespit edilmiştir. Farklılığın görüldüğü alanlarda 5-8 yıldır çalışma süresine sahip olanların sorumluluk algısının diğer çalışma süresine sahip olanlara göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu kısımda, ortaya çıkan farklılığın hangi gruplar arasında olduğunun tespitine yönelik yapılan çoklu karşılaştırma test sonucunda kurumsal sosyal algısı, yasal sorumluluk, ekonomik sorumluluk ve ahlaki sorumluluk alanlarında 1 yıldan az süreli çalışanlar ile 1-4 yıl, 5-8 yıl ve 9 yıl ve üzeri süredir çalışanlar arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Bununla beraber, gönüllü sorumluluk algısında 1 yıldan az süreli çalışanlar ile 5-8 yıl arasında çalışanlar ve 9 yıl ve üzeri süredir çalışanlar ile 1-4 yıl ve 5-8 yıl arası çalışanlar arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir.

Maaşa Göre Kurumsal Sosyal Sorumluluk Algısının Karşılaştırma Sonuçları

Çalışmanın bu kısmında, ankete katılanların maaş düzeyleri bağlamında, kurumsal sosyal sorumluluk algısının karşılaştırma sonuçları yer almaktadır. Elde edilen sonuçlar aşağıdaki gibidir:

Tablo 13. Maaşa Göre Kruskal-Wallis H Testi Sonuçları

	Maaş	N	Sıralı Ortalama	Kruskal-Wallis H	p	Fark Testi
Kurumsal Sosyal Sorumluluk	3.000-3.500 TL	40	70,61	38,816	,00	3.000-3.500 TL ile 3.501-5.000 TL, 5.001-7.500 TL ve 7.501 TL ve üzeri
	3.501-5.000 TL	61	107,80			
	5.001-7.500 TL	85	149,22			
	7.501 TL ve üzeri	60	138,28			
	Toplam	246				
Yasal Sorumluluk	3.000-3.500 TL	40	68,23	34,859	,00	3.000-3.500 TL ile 3.501-5.000 TL, 5.001-7.500 TL ve 7.501 TL ve üzeri
	3.501-5.000 TL	61	116,98			
	5.001-7.500 TL	85	145,06			
	7.501 TL ve üzeri	60	136,43			
	Toplam	246				
Ekonomik Sorumluluk	3.000-3.500 TL	40	88,04	36,291	,00	3.000-3.500 TL ile 3.501-5.000 TL, 5.001-7.500 TL ve 7.501 TL ve üzeri
	3.501-5.000 TL	61	93,64			
	5.001-7.500 TL	85	150,84			
	7.501 TL ve üzeri	60	138,77			
	Toplam	246				
Ahlaki Sorumluluk	3.000-3.500 TL	40	75,70	27,801	,00	3.000-3.500 TL ile 3.501-5.000 TL, 5.001-7.500 TL ve 7.501 TL ve üzeri
	3.501-5.000 TL	61	115,09			
	5.001-7.500 TL	85	144,42			
	7.501 TL ve üzeri	60	134,28			
	Toplam	246				
Gönüllü Sorumluluk	3.000-3.500 TL	40	92,66	14,741	,00	3.000-3.500 TL ile 3.501-5.000 TL, 5.001-7.500 TL, 7.501 TL ve üzeri
	3.501-5.000 TL	61	121,54			
	5.001-7.500 TL	85	143,25			
	7.501 TL ve üzeri	60	118,07			
	Toplam	246				

Maaş değişkenine göre yapılan analiz sonucunda, kurumsal sosyal sorumluluk algısı (KWH=38,816, $p<,05$), yasal sorumluluk (KWH=34,859, $p<,05$), ekonomik sorumluluk (KWH=36,291, $p<,05$), ahlaki sorumluluk (KWH=27,801, $p<,05$) ve gönüllü sorumluluk algısının (KWH=14,741, $p<,05$) algısının anlamlı düzeyde farklılaştığı tespit edilmiştir. Farklılığın görüldüğü alanlarda 5.001-7.500 TL arası maaşı olanların sorumluluk algısının diğer maaş düzeyinde olanlardan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmeye yönelik yapılan çoklu karşılaştırma test sonucunda tüm alanlarda 3.000-3.500 TL arasında maaşı olanlar ile 3.501-5.000 TL, 5.001-7.500 TL ve 7.501 TL ve üzerinde maaş alanlar arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışma, Ankara ilinde bir kamu bir de özel sektörde faaliyette bulunan hastanenin sağlık çalışanlarının KSS algılarının belirlenmesi ve bu algıların katılımcıların cinsiyeti, medeni halleri, kurum türü, eğitim düzeyi, meslek, çalışma süresi ve aldıkları maaş değişkenleri açısından farklılık gösterip göstermediklerinin tespit edilmesi amacıyla yapılmıştır.

Çalışma ile aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

Kamu ve özel sektörde çalışanların kurumsal sosyal sorumluluk algıları orta düzeyde bulunmuştur. Bu sonuç Erbir'in (2020) yapmış olduğu çalışmadan farklı çıkmış olup, Erbir (2020)'nin çalışmasında sağlık sektörü çalışanlarının KSS algıları ortalamasının üzerinde olarak tespit edilmiştir. Alt boyutlar itibarıyla de ekonomik sorumluluk algısı ve gönüllü sorumluluk algısı orta, yasal sorumluluk algısı ve ahlaki sorumluluğu

algısı yüksek olarak tespit edilmiştir. Yasal ve ahlaki sorumluluk boyutlarının ortalamalarının ekonomik sorumluluk ortalamalarına göre yüksek olduğu sonucu Erbir tarafından 2020 yılında yapılmış çalışma sonucu ile uyusmaktadır.

KSS algılarının bazı değişkenler açısından farklılık gösterip göstermediklerinin tespit edilmesi ile ulaşılan sonuçlar ise aşağıdaki gibidir:

Cinsiyet değişkeninde: kurumsal sosyal sorumluluk algısı, yasal sorumluluk algısı, ekonomik sorumluluk algısı ve ahlaki sorumluluk algısı boyutlarında anlamlı farklılıklar olduğu tespit edilmiştir. Farklılık görülen tüm alanlarda erkeklerin sorumluluk algısının kadınlardan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Medeni durum değişkeninde; kurumsal sosyal sorumluluk, yasal sorumluluk ve ahlaki sorumluluk algısının anlamlı düzeyde farklılaşmadığı buna karşın ekonomik sorumluluk ile gönüllü sorumluluk algısının anlamlı düzeyde farklılaştığı, bekarların sorumluluk algısının evlilerden daha yüksek olduğu görülmüştür.

Kurum türü değişkenine göre yapılan analiz sonucunda; kurumsal sosyal sorumluluk algısı, yasal sorumluluk, ekonomik sorumluluk ve ahlaki sorumluluk algısının anlamlı düzeyde farklılaşmadığı buna karşın gönüllü sorumluluk algısının farklılaştığı: özel sektörde çalışanların gönüllü sorumluluk algısının kamuda çalışanlardan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu durumun sağlık sektörü pazarında zamanla pazar payını büyüten özel sağlık kurum ve kuruluşları açısından olumlu bir sonuç olduğu söylenebilir.

Eğitim durumu değişkeninde; hem kurumsal sosyal sorumluluk algısının hem de tüm alt boyutlar itibariyle anlamlı bir farklılaşma olduğu tespit edilmiştir. Farklılığın tespit edildiği tüm alt boyutlarda lise-önlisans mezunu olanların sorumluluk algısının diğer eğitim düzeyine sahip olanlara göre daha yüksek olduğu görülmüştür.

Meslek değişkeninde; kurumsal sosyal sorumluluk algısı, ekonomik sorumluluk ve gönüllü sorumluluk algısının anlamlı düzeyde farklılaştığı buna karşılık yasal sorumluluk ve ahlaki sorumluluk algısının anlamlı düzeyde farklılaşmadığı görülmüştür. Farklılığın görüldüğü kurumsal sosyal sorumluluk algısının ve ekonomik sorumluluk algısının yardımcı sağlık çalışanlarında daha yüksek, gönüllü sorumluluk algısı alanında ise doktor-hemşire olanların sorumluluk algısının diğer meslekte yer alanlardan daha yüksek olduğu görülmüştür.

Çalışma süresi değişkeninde; hem kurumsal sosyal sorumluluk algısı hem de tüm alt boyutlar itibariyle anlamlı farklılaşmalar olduğu tespit edilmiştir. Farklılığın görüldüğü alanlarda 5-8 yıldır çalışma süresine sahip olanların KSS algısının daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu sonuç doğrultusunda kurumda geçirilen zamanın da etkisiyle KSS algılarının arttığı söylenebilir. Bu bağlamda kurumda çalışmaya yeni başlayanların KSS algısını artırmaya yönelik faaliyetlerin yapılması önerilebilir.

Maaş değişkeninde; hem kurumsal sosyal sorumluluk algısı hem de tüm alt boyutlar itibariyle anlamlı farklılaşmalar olduğu tespit edilmiştir. Farklılığın görüldüğü alanlarda 5.001-7.500 TL arası maaşı olanların sorumluluk algısının diğer maaş düzeyinde olanlardan daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmeye yönelik olarak yapılan çoklu karşılaştırma test sonucunda tüm alanlarda 3.000-3.500 TL arasında maaşı olanlar ile 3.501-5.000 TL, 5.001-7.500 TL ve 7.501 TL ve üzerinde maaş alanlar arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür.

Sonuç olarak diğer sektörler için de daha titiz çalışma gerektiren ve çalışanların sorumluluklarının daha çok olduğu bir sektör olan sağlık sektöründe KSS kavramının önemi gün geçtikçe artmaktadır. Bu bağlamda tüm işletmelerde olduğu gibi hastane işletmeleri için de rekabet gücüne katkıda bulunarak stratejik bir araç haline gelen KSS'nin güçlendirilerek, özellikle yönetim kademelerinde profesyonel insanların çalıştırılması gibi destekleyici uygulamalar ile KSS etkinliğinin artırılmasının son derece önemli olduğu söylenebilir. KSS kavramının hastaneler için artan bu önemi doğrultusunda hastane çalışanlarının KSS faaliyetlerine dahil edilerek, algılarının artırılması gerekmektedir. Algının artırılmasında eğitimin önemli olduğu ve bu bağlamda hastane çalışanları için KSS kavramı ile ilgili eğitimlerin verilmesi gerektiği söylenebilir.

Ankara'da faaliyette bulunan bir özel bir de kamu hastanesi çalışanları ile sınırlı olan bu çalışmanın daha çok hastane çalışanını kapsayacak şekilde çalışman evrenin genişletilerek analiz yapılması önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Ackerman, R.W & Bauer, R.A. (1976). Corporate Social Responsiveness, Reston VA: Reston Publishing Company.
- Ajiwibawani, M.P., Harti and W. T. Subroto. 2017. The Effect of Achievement Motivation, Adversity Quotient, and Entrepreneurship Experience on Students Entrepreneurship Attitude. *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*, 7 (9): 445.
- Bakan, İ., Doğan, F., Koçdemir, M. ve Oğuz, M. (2018). Kurumsal Sosyal Sorumluluk, Kurumsal İmaj ve İş Tatmini İlişkisi, *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 5 (12): 205-226.
- Başer, U. (2015). Kurumsal Sosyal Sorumluluk Algısı Üzerine Bir Araştırma, Yaşar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Carroll, A. B. (1991). The Pyramid of corporate Social Responsibility: Toward the Moral Management of Organizational Stakeholders, *Business Horizons*, 34 (4), 39-48.
- Çiftçiöğlü, B. A. ve Gök, B. (2018). Kurumsal Sosyal Sorumluluğun Kurumsal İtibara Etkisi ve Bir Uygulama . *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* , 4 (2) , 183-196 . DOI: 10.31592/aeusbed.443118.
- Çil Koçyiğit, S. ve Gök, G. (2019). Kurumsal Sosyal Sorumluluk, Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Öğrencilerinin Kurumsal Sosyal Sorumluluk Algı Düzeylerinin Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma, İksad Yayınevi, Ankara.
- Doğan, N. (2008). Kurumsal Sosyal Sorumluluk Girişimleri . Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi, 10 (1-2), 517-538.
- Erbir, M. (2020), Sağlık Kurumları Çalışanlarının Kurumsal Sosyal Sorumluluk Algıları, Kamu-Özel Ortaklığı Örneği, *Kayseri Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2 (1), 1-14.
- Kalaycı. Ş. (2005). SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri, Asil Yayın Dağıtım, Ankara.
- Kelgökmen İlic, D. (2010). İşletmelerin Kurumsal Sosyal Sorumluluk Düzeylerinin Belirlenmesine Yönelik Bir Literatür Taraması, *Ege Akademik Bakış* 10 (1): 303-318.
- Kim, H., Woo, E., Uysal, M.ve Kwon, N. (2018), The Effects of Corporate Social Responsibility (CSR) on Employee Well-being in the Hospitality Industry, *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 30 (3), 1584- 1600.
- Koca, G. Ş., & Uğurluoğlu, Ö. (2021). Sağlık Sektöründe Kurumsal Sosyal Sorumluluk: Sistemik Bir Derleme Çalışması. *Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 14 (3), 784-799.
- Moir, L. (2001). What Do We Mean By Corporate Social Responsibility?. *Corporate Governance*, 1 (2): 16-22.
- Özalp, İ., Tonus, H. Z. ve Sarıkaya, M. (2008). İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Öğrencilerinin Kurumsal Sosyal Sorumluluk Algılamaları Üzerine Bir Araştırma, *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8 (1): 69-84.
- Özarlan, E. (2006). Sosyal Sorumluluk Projelerinin Desteklenmesinde Etik Değerlerin Rolü Üzerine Karşılaştırmalı Bir Araştırma, *Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul.
- Sucu, İ. (2022). Kurumsal Sosyal Sorumluluk Kampanyalarının Marka İmajına Etkisi: Turkcell Markası Örneği, *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi*, 10 (21), 127-134.
- Tiltay, M. A., Öz, M. ve Tepe, E. 2021. Mustafa Enes Tepe, Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları Bağlamında Kurumsal Sosyal Sorumluluk Uygulamaları: Türkiye’de Mevcut Durum ve Eğilimler, *Optimum Ekonomi ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 8 (2).
- Uzunbacak, H. H. & Karagöz, Ş. (2021). Kurumsal Sosyal Sorumluluğun (KSS) İşin Anlamı Üzerindeki Etkisi: Banka Çalışanları Üzerinde Bir Araştırma. *Journal of International Management Educational and Economics Perspectives*, 9 (2), 78-88.
- Yamane, T. (2001). Temel Örnekleme Yöntemleri (Çev: Alptekin Esin, M. Akif Bakır, Celal Aydın, Esen Gürbüzsel). Literatür Yayınları, İstanbul.
- Yeşiltaş, A. & Erdem, R. (2017). Hastanelerin Kurumsal Sosyal Sorumluluk Faaliyetlerine Yönelik İçerik Analizi. *Mersin Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi* , 10 (2) , 113-124 . DOI: 10.26559/mersinsbd.298631.